

Доклад на Комисията относно искане от Европейския омбудсман за предоставяне на информация - Проучване по собствена инициатива реф. ОI/3/2003/JMA относно Европейската комисия

Кореспонденция - 18/12/2007

Случай ОI/3/2003/JMA - **Открит на** 19/11/2003 - **Решение от** 04/07/2007

Анализ на постигнатия напредък от Европейските училища относно интеграцията на ученици със специални образователни потребности Въведение
Управителният съвет на Европейските училища прие първата си образователна програма относно интеграцията на ученици със специални образователни потребности (СОП) през 1999 г. и одобри преработен вариант на програмата през 2005 г. (1) (наричана по-нататък „Програмата“). Учениците със СОП се определят като деца, които имат физически, ментални и поведенчески проблеми, оказващи влияние върху способността им да участват в нормалния общообразователен процес.

Програмата поставя ударение върху интеграцията на ученици със СОП в живота на училището, доколкото това е възможно. Интеграцията, с подходяща подкрепа, позволява на учениците със СОП да се развиват и напредват във възрастовата група, към която принадлежат, при условие че техните способности им позволяват това (2) .

Главната цел на Програмата за СОП в Европейските училища е да се обезпечат учениците със СОП така, че *„да имат възможност да участват активно в нормалния общообразователен процес и в съвместните дейности на възрастовата група и на класа според способностите им и с подходяща подкрепа“*. Това предполага гарантирано минимално участие на детето в колективни когнитивни дейности.

Важно е да се отбележи, че не всички деца със СОП могат да бъдат приети в системата на Европейските училища, въпреки че Европейските училища правят всичко възможно за това. Съгласно програмата:

„Едно училище има право да се обяви за некомпетентно и да препоръча на родителите да потърсят алтернативно разрешение на проблема с образованието на тяхното

дете, в друго по-добре оборудвано и приспособено за целта учебно заведение, което да задоволи специалните нужди на тяхното дете".

1. Ролята на Комисията

Омбудсманът заяви в своето решение (3) , че Комисията няма водеща роля в процеса на вземане на решение по отношение на системата на Европейските училища, тъй като те се ръководят с междуправителствено споразумение. Всички държави-членки и Комисията имат по един глас в Управителния съвет. Комисията участва в голям брой работни групи и комитети, които подготвят заседанията на Управителния съвет и е член на Административния съвет на всяко Европейско училище.

Основните задачи на Комисията, по отношение на образователната програма на учениците със СОП, са внимателно да наблюдава еволюцията на цялостната интеграция на учениците със СОП в Европейските училища и да осигурява необходимия за това бюджет. Въпреки че Европейската комисия не е член на Групата за политика в областта на СОП, която отговаря за изготвянето на Програмата (4) за СОП, Комисията защитава интересите на всички ученици със СОП на заседанията на съответните комитети, на сесиите на Управителния съвет и на заседанията на Административните съвети на училищата. Например, по време на заседанията на административните съвети Комисията заявява твърдо, че няма таван на бюджета за СОП на Европейско училище. Комисията следи да бъде предоставен целия необходим бюджет за часовете за СОП, които са сметени за необходими от съответното училище, за да се удовлетворят нуждите на учениците със СОП.

Комисията няма право да участва в заседанията на консултативната група (5) и никога не се ангажира с решение по отношение на конкретно дете. Въпреки това, Комисията информира родителите на деца със СОП относно програмата за СОП и относно всичките ѝ условия и последствия. Комисията отговаря също на въпросите на родителите лично по телефона, с електронна поща или с писмо и им оказва помощ за намиране на възможно най-доброто решение по отношение на образованието на тяхното дете.

Като добре осъзнава потребностите на семействата, Комисията е насърчавала и продължава на насърчава ръководствата на всички европейски училища, доколкото това е възможно, да положат максимални усилия за интегрирането на ученици със СОП. По време на заседанията на Административните съвети на училищата Комисията настоява за пълно покриване на разходите за учениците със СОП от бюджета ако училището отправя официално искане към Комисията за покриване на бюджетния дефицит.

1.1. Годишният доклад относно интеграцията на учениците със СОП в Европейските училища (Доклад за статистическия и качествен анализ относно интеграцията на ученици със СОП в Европейските училища през 2005/2006 г. (февруари 2007 г.)) (6)

С решение на своето заседание на 22 и 23 май 2002 г. в Ница Управителният съвет на Европейските училища натовари Групата за политика в областта на СОП (7) , на която Комисията не е член, да предостави годишен доклад относно учениците, които попадат

в обхвата на споразумението за СОП. Оттогава Групата за политика в областта на СОП публикува годишен доклад относно напредъка на интеграцията на ученици със СОП в системата на Европейските училища и го представя на Управителния съвет. Комисията отбелязва по време на всички предишни сесии на Управителния съвет, когато е представен годишния доклад, че той предоставя основно количествения аспект на положението, като освен това не винаги е точен. В него липсва подробен и пълен качествен анализ и се отправят само ограничен брой препоръки към училищата.

На 17 и 18 април 2007 г. в Лисабон на заседанието на Управителния съвет е представен „Годишен доклад относно интеграцията на ученици със СОП в Европейските училища“ за 2005/2006 г. На това заседание Комисията отново наблегна на незадоволителното качество на доклада, изготвен от инспекторите по СОП и отправи искане за включване в доклада за следващата година на по-пълен анализ на показателите и причините, поради които някои ученици напускат програмата за СОП. Комисията подчерта също, че следва да бъдат отправени редица препоръки и насоки за всички Европейски училища, а не само за училищата в Брюксел, за да им се даде възможност да подобрят интеграцията на учениците със СОП.

2. Интеграцията на ученици със СОП

2.1. Възможностите за интеграция

Възможностите за интеграция на дете със СОП в Европейско училище се анализират от консултативна група, която включва заместник - директора на училището, отговорния инспектор по СОП, родителите, преподавателите и обикновено външен медицински специалист. Консултативната група дава положителна или отрицателна препоръка относно възможностите за интеграция на всяко индивидуално дете със СОП. След изразяване на положително становище от консултативната група, директорът на училището и родителите на ученика със СОП одобряват и могат да подпишат подновяемо годишно споразумение (8) . След изразяване на отрицателно становище от консултативната група, училището може да се обяви за некомпетентно и тогава на родителите се налага да намерят алтернативно образование за тяхното дете. В този случай училището предоставя консултация на родителите относно възможностите за образование на тяхното дете и им предоставя, доколкото е възможно, насоки за намиране на най-подходящо учебно заведение за тяхното дете.

Необходимо е да се отбележи, че системата на Европейските училища предоставя само общо образование. Европейските училища не предоставят професионално или техническо образование. Въпреки че Европейските училища полагат максимални усилия за интегриране на колкото е възможно повече ученици със СОП, съществуват известни ограничения, които не им позволяват да интегрират всички деца със СОП.

2.2. Годишното споразумение

Консултативната група проучва подробно всяка една кандидатура на дете със СОП. Също така веднъж годишно преценява положението на всеки интегриран ученик със СОП, за да се преразгледат възможностите и/или формите за интеграцията и да се адаптират, ако е необходимо, сроковете за подновяемото годишно споразумение. Ако

консултативната група препоръча интеграция, тогава тя определя образователния план за всеки един ученик със СОП. Главната цел е да се осигури на учениците със СОП възможност да следват възможно най-пълно общообразователната програма, която им осигурява по-добра интеграция. При необходимост консултативната група адаптира програмата и предлага олекотена програма.

„Децата, които са приети в Европейско училище в качеството си на ученици със СОП са обхванати от подновяемо годишно споразумение, подписано от родителите на учениците със СОП и директора на училището. В споразумението се посочват: условията за прием, индивидуалния образователен и педагогически план, финансовата и педагогическа подкрепа от страна на училището, както и приноса на родителите по отношение на ученика, обикновено извън училището.“ (9)

Комисията е активен член на Административния съвет на всяко Европейско училище и на Управителния съвет, където се обсъждат всички важни промени в програмата за СОП. Доколкото е известно на Комисията не са правени предложения за намаляване или за отказване на участието на родители в консултативната група, както и не са получавани оплаквания от родители на ученици със СОП, в които да се посочва, че ролята им в консултативната група е ограничавана или е отказвано присъствието им в нея. Комисията счита, че приносът на родителите е от съществена важност за цялата консултативна група и най-вече за благополучието на детето.

В своето решение Омбудсманът посочва, че родителите на ученици със СОП изразяват „загриженост относно факта, че годишното подновяване на споразумението, въз основа на което са утвърдени индивидуалните програми за деца със СОП, поражда несигурност сред родителите по отношение на това как ще се развива ситуацията с течение на времето“ (10) . В тази връзка Комисията би желала да заяви, че ситуацията около учениците със СОП е наблюдавана внимателно: тя може да се подобри - някои ученици със СОП може вече да нямат специални образователни потребности (11) - или да се влоши за кратък период от време. Подновяемото годишно споразумение позволява на родителите и на училището да направят необходимите корекции на подкрепата или на програмата, за да се гарантира възможно най-добрата интеграция на детето със СОП. Комисията счита, че по този начин помага на родителите да намерят най-доброто образователно решение за тяхното дете и позволява на училището да адаптира образованието към нуждите на детето във времето.

2.3. Групата за политика в областта на СОП и ролята на инспектора по СОП

Програмата предвижда двама инспектори по СОП: един за учениците със СОП в предучилищна и начална степен и втори за учениците със СОП в средна степен. С цел да се хармонизира становището в различните консултативни групи инспекторът работи във всички консултативни групи и проследява всички досиета.

Отправено бе искане до Съвета на инспекторите за изготвяне на документ, в който се описват подробно минималните стандарти (12) за всички ученици с цел да се направи системата още по-обективна.

2.4. Минималните стандарти

През 2005 г. Управителният съвет назначи работна група, упълномощена да изготви предложения относно бъдещето на Европейските училища. На заседанието си от 30 и 31 януари 2007 г. Управителният съвет обсъди въпроса и направи следното предложение „*Управителният съвет следва да определи набор от стандарти, свързани с образованието, предоставяно на всички ученици и следва да прецени дали са необходими по-нататъшни мерки за популяризиране на понятието интеграционно образование в Европейските училища*” (13).

На сесиите на работната група и на заседанието на Управителния съвет Комисията подкрепи идеята за създаване на набор от минимални стандарти. Този документ дава солидна основа и обективни стандарти на всички страни, вземащи участие в интеграцията на дете със СОП, на които може да се основава включването или отказа на интеграция на всяко дете със СОП.

3. Напредък на Европейските училища относно интеграцията на ученици със СОП

3.1. Данни относно интеграцията на ученици със СОП *3.1.1. Брой на ученици със СОП, интегрирани в Европейските училища*

Според годишния доклад относно интеграцията на ученици със СОП в Европейските училища за учебната 2005/2006 г., изготвен от инспекторът по СОП и представен на Управителния съвет на неговото заседание през април 2007 (14) г. броят на учениците със СОП, интегрирани в Европейските училища се повишава всяка година. През 2004/2005 г. общият брой на учениците със СОП е 274 (7 в предучилищна степен, 165 в начална степен и 102 в средна степен). През 2006/2007 г. общият брой е 388 (21 в предучилищна степен, 210 в начална степен и 157 в средна степен). Като се сравнят тези данни се забелязва общо повишение от 41 % (114 новозаписани ученици със СОП). Освен това, броят на ученици със СОП се повишава в почти всички Европейски училища и във всички възрастови групи.

Същият годишен доклад посочва, че съществуващите разлики в броя на учениците със СОП в различните езикови групи е само случаен.

3.1.2. Броят на ученици, напускащи Програмата

Според годишния доклад 16,3 % от учениците със СОП (63-ма от 387) са се оттеглили от споразумението. Отбелязват се няколко причини:

(а) 43,28 % от родителите (29 от 67) решават да намерят друго училище за тяхното/техните дете/деца. За съжаление, докладът не ни дава никаква допълнителна информация за причините за избор на друго училище;

(б) 20,89 % (14 от 67) от оттеглянията се дължат на факта, че родителите са сменили работата си и се е наложило преместване в друг град, където някои от учениците със СОП (няма точни данни за тях) са интегрирани в Европейското училище в този друг град;

(в) 8,9 % от учениците със СОП (6 от 67) са достигнали ниво на напредък, което им позволява да продължат в общообразователната програма и следователно не се нуждаят от някаква специална помощ;

(г) На 26,88 % от учениците със СОП (18 от 67), след като са получили отрицателно мнение от консултативната група, им е било отказано продължаване на тяхното споразумение за СОП от директора на училището. Това решение се основава на изискванията за учениците със СОП да участват в минимум когнитивни дейности и правото на Европейското училище да се обяви за некомпетентно да покрие потребностите на определени ученици със СОП.

На 26,88 % от учениците със СОП се налага да намерят друго, по-добре адаптирано училище, разполагащо с квалифициран персонал, който да отговори на техните образователни потребности. Комисията би искала да насочи вниманието към инициативата си за създаване на набор от минимални стандарти (виж 2.4) по отношение на 26,88 % от учениците със СОП, чиито споразумение за СОП не е продължено.

Комисията е загрижена също за 43,28 % от родителите, които решават да изтеглят децата си от системата на Европейските училища. Комисията е поискала по-задълбочен анализ в бъдещите годишни доклади относно интеграцията на ученици със СОП на причините, поради които тези родители изтеглят записаните си деца. Това ще подпомогне Комисията в популяризирането и защитата на необходимите подобрения и корекции на програмата за СОП в съответните съвети и комитети.

3.2. Бюджет за интеграцията на ученици със СОП *3.2.1. Бюджет*

Комисията изисква от Европейските училища да предоставят проектосметка за субсидията, от която се нуждаят за следващата учебна година. Бюджетът на Комисията винаги е удовлетворявал исканията от училищата за отпускане на допълнителен бюджет, който не е бил предвиден, ако това се окаже необходимо. Действително, Комисията подкрепя политиката на Европейските училища за интеграцията на учениците със СОП, доколкото консултативната група за СОП счита тяхната интеграция в Европейско училище за възможна. За информация - планираният бюджет за учениците със СОП в бюджета за Европейските училища през 2007 г. е 2 785 927 EUR.

3.2.2. Помещения и материални аспекти

Почти всички помещения на Европейските училища за построени така, че да интегрират учениците със СОП, които имат специални физически потребности (напр.

бе построена рампа в Карлсруе; във Франкфурт е монтиран подеменник в тоалетна, за да се повдига ученичка със СОП от инвалидните ѝ количка). Според годишният доклад не винаги в училищата се предвиждат малки стаи за индивидуална работа с ученици със СОП. По време на работата на Административния съвет във всяко училище Комисията настоява да бъде направено всичко, включително промени в училищните помещения, за да може интеграцията на учениците със СОП да протече възможно най-плавно.

3.2.3. Възстановяване на извънредните разходи за образование за ученик със СОП

Когато Европейско училище се обяви за некомпетентно да интегрира ученик със СОП в системата на Европейските училища и ученикът със СОП посещава специализирано училище, родителите могат при определени условия да поискат възстановяване на разходите за училищни такси. Прилага се член 76 от Правилника за служителите на Европейските общности и членове 30, 71 и 98 от Условието за работа на другите служители на Европейските институции. Повече информация относно условията и възстановяването на разходи може да бъде намерена на следния адрес http://www.cc.cec/pers_admin/social_bxl/social/funds_fr.html#4, както и в Междунституционалните указания, които последно бяха изменени на 1 май 2004 г.

На 12 септември 2007 г. на 249-то заседание на „Колегията на ръководителите на администрацията“ е дискутиран въпросът с пълното възстановяване на разходите за образование за всичките тези деца със СОП на служители на ЕС, които са били изключени от системата на Европейските училища поради тяхната степен на увреждане. На това заседание бе решено, че „Комитетът за подготовка на социалните дейности“ следва да направи оценка на въздействието върху институциите на такова пълно възстановяване на разходите.

3.3. Интеграционни методи на преподаване

В програмата за СОП се пояснява следното относно понятието интеграционни методи на преподаване:

„Истинската интеграция предполага използването на интеграционни методи на преподаване във всички дейности, за да може доколкото е възможно да се съчетаят с пригодността на тези ученици. Прекомерната индивидуална работа с въпросните ученици представлява друга форма на изключване, която ги отделя от останалите и ги стигматизира. Ето защо е желателно, в рамките на възможното, учебната помощ, предоставяна от учителите, работещи с ученици със СОП, да се извършва в клас, в който те са напълно интегрирани.“

Комисията подкрепя, в работната група за бъдещето на Европейските училища, идеята за даване на оценка на степента на употреба на интеграционната методика на преподаване в Европейските училища. На заседанието си от януари 2007 г. Управителният съвет предложи „Съветът на инспекторите да обсъди дали са необходими допълнителни мерки за популяризиране на понятието интеграционна методика на преподаване в Европейските училища“. Резултатите от тази оценка все

още не са на разположение.

3.4. Координация на случаите на СОП *3.4.1. Започването на пилотен проект Ресурсен център за СОП*

Комисията подкрепя идеята за започване на пилотен проект Ресурсен център за СОП в работната група за бъдещето на Европейските училища. Това би бил център, който предоставя експертен опит и консултация относно възможността за максимално улесняване на интеграцията на ученици със СОП във всички Европейски училища. На свое заседание от януари 2007 г. Управителният съвет предложи тази идея на Съвета на инспекторите и очаква неговото становище относно този въпрос (15).

3.4.2. Координаторът за СОП

Всяко училище има на разположение известно време за координиране на СОП. Времето за координиране на СОП се използва за следните задачи: съставяне на досие, водене на бележки по време на заседанията на консултативната група, изготвяне на споразумение, наблюдение на различните случаи, взаимодействие с инспектора по СОП и т.н.

Ръководството на училището решава дали да назначи един координатор за СОП или да се раздели времето за координация на СОП между различни колеги. Комисията не се намесва в това как следва да процедира ръководството на училището. В училището на Брюксел I - Юкл, например, времето за координация на СОП е разпределено между двама човека в рамките на техните задължения: един човек отговаря за координацията на досиетата за СОП в предучилищната и началната степен, а друг човек за тези в средната степен.

4. Заключение

Комисията отбелязва, че през годините на прилагането на Програмата за СОП броят на интегрираните ученици със СОП в Европейските училища се е повишил значително. Освен това е видно, че Комисията е осигурила необходимите средства, за да даде възможност на Европейските училища максимално да интегрират ученици със СОП. Комисията продължава да наблюдава отблизо причините за оттегляне от Програмата за СОП и продължава да настоява, че Групата за политика в областта на СОП, която отговаря за годишния доклад, следва да даде отговори на въпросите относно този проблем.

Комисията продължава да участва активно в дискусиата за подобряването на политиката за СОП и очаква с голям интерес реакцията на Съвета на инспекторите относно набора от минимални стандарти и указанието му относно пилотния проект за Ресурсен център за СОП. Комисията очаква също реакцията на Съвета на инспекторите относно въпроса дали е необходима по-нататъшна оценка на интеграционната методика на преподаване.

Комисията продължава да защитава интересите на децата със СОП в Управителния съвет и в Административните съвети на училищата. Първата непосредствена задача

на Комисията по отношение на Програмата за СОП винаги е била и винаги ще бъде благосъстоянието и напредъка на децата със СОП.

(1) *Интеграция на ученици със СОП в Европейските училища*, реф. : 2003-D-4710-en-6. Този документ отменя документа от 1999 г. (реф. : 811-D-1999).

(2) Виж точка 2 от настоящия анализ относно интеграцията на ученици със СОП.

(3) Проучване по собствена инициатива реф. OI/3/2003/JMA относно Европейската комисия (от 4 юли 2007 г.).

(4) Виж точка 2.3 от настоящия анализ относно Групата за политика в областта на СОП и ролята на инспекторите по СОП.

(5) Виж точка 2.1 на настоящия анализ относно формите за интеграцията на ученици със СОП.

(6) Реф. : 2007-D-431-en-2.

(7) Виж точка 2.3 от настоящия анализ относно Групата за политика в областта на СОП и ролята на инспекторите по СОП.

(8) Виж т. 2.2 от настоящия анализ относно годишното споразумение.

(9) Виж т. 4.1, първо тире от *Интеграцията на ученици със СОП в Европейските училища* (реф. : 2003-D-4710-en-6).

(10) Виж т. 5.5, второ тире от Решението за проучване по собствена инициатива OI/3/2003/JMA относно Европейската комисия.

(11) Виж точка 3.1.2, буква в) от настоящия анализ.

(12) Виж точка 2.4 от настоящия анализ относно минималните стандарти.

(13) Виж точка X, трето тире от Решенията на Управителния съвет от 30 и 31 януари 2007 г. (Реф. : 2007-D-282-en-1).

(14) Виж точка 1.1 от настоящия анализ.

(15) Виж точка X, втори параграф от Решенията на Управителния съвет от 30 и 31 януари 2007 г.